

Острозький кн. Олександр Костянтинович (черв. 1571 - груд. 1603)

син В.-К.К. Острозького, в 1593 призначений воєводою Волинським, був ним у 1593-1603. Його дружина - Ганна Костчанка (1575-1635), дочка сандомирського воєводи Яна Костки і Софії (Зофії) Одровонж. Вони мали восьмеро дітей, із них п'ять синів, які, як правило, вмирили молодими: найстарший - Олександр (пом. у 1607), Адам-Костянтин (пом. у 1606) і наймолодший - Василь, який помер у 1605. У них було три дочки: Софія (пом. в 1622) - дружина Станіслава Любомирського, Анна-Алоїза (пом. в 1654) - дружина Яна Кароля Ходкевича і Катерина (пом. 1642) - дружина Томаша Замоїського. У 1603 відбувся поділ ще за життя батька В.-К.Острозького (1526-1608) володінь між його синами - О.О. і Янушем (див. - *Акт поділу володінь В.-К.К.Острозького між його*

синами Янушем і Олександром 1603; Острозький кн. Януш Костянтинович). У 1622 відбувся новий поділ і інвентарний опис острозьких володінь, на цей раз між трьома доньками О.О. Обидва ці документи є важливими і цінними джерелами з історії Острога і території Острозького князівства. О.О. навчався в ОА. Йому, як відданому православної вірі, не випадково присвятив свій твір "Ключ царства небесного... Календар римски новы" ректор цього першого вищого навчального закладу в Україні і взагалі у східних слов'ян Герасим Данилович Смотрицький у 1587, зазначивши: "Написано у Академії Острозькой". Проте дехто з його синів (Адам-Костянтин і Януш) після смерті батька перейшли у католицизм, виховувались своєю матір'ю католичкою Анною, про що зазначив С.Кардашевич.

Лит.: Вольфф.- С. 358; Кардашевич.- С. 43-44, 46; Яковенко. Українська шляхта.- С. 84; Stebelski I. Genealogia...- S. 85.

Острозький костел фарний (див. - Костел фарний в Острозі)

Острозький кн. Януш Костянтинович (1554 - 12.09.1620)

другий син В.-К.К. кн. Острозького та С. Тарновської. Початкову освіту він здобув при дворі батька в Дубно. З молодих років проявилися у О.Я. надзвичайні військові здібності. Так, 1577 О.Я. на чолі війська зумів розгромити татар, які тримали в облозі Дубненський замок, де перебувала з великими скарбами його сестра Катерина. Вражений цим фактом, батько відіслав О.Я. у Відень до двору імператора Священної Римської Імперії Максиміліана II для набуття військового і політичного досвіду, тобто продовження навчання. Повернувшись із-за кордону, О.Я. на чолі власної хоругви з 800 чоловік 1579 взяв участь у Лівонській війні і здобув ряд перемог під Черніговим і Великими Луками. За ці успіхи О.Я. у 30-річному віці був удостоєний Стефаном Баторієм посади

волинського воєводи, а 1593 - Сигізмундом III - посади краківського каштеляна, тобто став першим світським сенатором у Речі Посполитій. Відносно рано став О. Я. і земельним власником: вже 1583 володів добрами Шульжинці й Полонне з навколишніми селами. У різні роки за королівськими привілеями він отримав дожиттєвим правом надзвичайно важливі з політичної точки зору українські староства: Білоцерківське, Богуславське, Черкаське, Переяславське, Канівське, а також Володимирське. Згідно з гіпотезою С.Леп'явка, О.Я. підтримував активні стосунки з козаками, переслідуючи при цьому якісь далекосяжні особисті плани політичного характеру. Але претензії козаччини на самостійну політичну роль та розходження з їх лідерами щодо економічних інтересів у прикордонних українських старостах призвели до того, що О.Я. взяв активну участь у придушенні повстання К.Косинського (1591-1593), зокрема у битві під П'яткою. Неодноразово О.Я. громив татар: під Острогом (1576), біля села Редька (1578), біля річки Собач і т. д. У акції Лжедмитрія I та в поході на Москву О.Я., на